

Jaarverslag 2021

Protestants godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen

Inhoudsopgave	Pag.
Woord vooraf	2
1. Onze lespraktijk	4
1.1. Aantal lessen PCGVO en leerlingen	4
1.2. Vakleerkrachten PCGVO	5
1.3. Carrousels en samenwerkingsvormen	6
1.4. Onderzoek effecten vormingsonderwijs	7
1.5. Groeidoelstelling	7
1.6. Coronabeleid/online lessen	7
1.7. Regiobegeleidersvergaderingen	8
1.8. Werkgroepen	8
2. Professionalisering vakleerkrachten	9
2.1. Inservice-opleiding	9
2.2. Nascholing	9
2.3. Studiedag en installatie lector	9
2.4. Lectoraat	10
3. Beleidsondersteuning	13
3.1. Jaarplan INK	13
3.2. Governance	13
3.3. Vertrouwenspersonen	13
3.4. Communicatie	14
4. Ons netwerk	15
4.1. Plaatselijke werkgroepen	15
4.2. CIO-O	15
4.3. Partners IKOS, JOP en HGJB	15
4.4. VOS-ABB, CBOO en Verus	15
4.5. Vonkt	16
4.6. Centrum Voor Vormingsonderwijs	16
5. Personalia	18
6. Lijst van gebruikte afkortingen	20

Woord vooraf

Voor u ligt het jaarverslag van de stichting Protestants Centrum Godsdienstig Vormingsonderwijs over het jaar 2021.

Het verslag begint met het benoemen van een aantal zaken op bestuurlijk vlak. Daarna schetst het een goed beeld van het vele werk dat in het voorbije jaar door directie en medewerkers van de organisatie is verzet om op scholen goed vormingsonderwijs aan te bieden. Daar draait het immers om.

Bestuurszaken

Governance

Zoals uit eerdere jaarverslagen bekend kan zijn, bevindt PC GVO zich in bestuurlijk opzicht in een overgangsproces. In de praktijk begint het governancemodel van bestuur en toezicht meer en meer gestalte te krijgen. Het voorbije jaar liet zien hoe de directeur-met-mandaat meer en meer in de rol van bestuurder trad en hoe het bestuur zich tot hem en het door hem gevoerde beleid als toezichthouder verhiel. De verandering in de zeggenschap begon ook sterker door te werken in de medezeggenschap: in veel zaken is de directeur inmiddels als vanzelfsprekend de gesprekspartner van de Ondernemingsraad. De geschetste ontwikkelingen zullen in 2022 hun vervolg krijgen.

Relatie PC GVO – Centrum voor Vormingsonderwijs

In het verslagjaar is in de bestuursvergaderingen ruim aandacht besteed aan de wijze waarop gestalte wordt gegeven aan een herpositionering van het Centrum voor Vormingsonderwijs. Ook deze organisatie dient te komen tot een hedendaagse inrichting van de governance waarbij de onafhankelijke rol van het toezicht een gewichtige verandering is. Behalve de governance was ook het komen tot een zodanige inrichting van het CvV dat het functioneert als een efficiënte facilitaire organisatie ten dienste van de denominaties een onderwerp van gesprek. In beide is het waarborgen van de ruimte voor het eigen geluid en de eigen kleur van elk van de denominaties een zwaarwegend criterium voor acceptatie van de uitkomsten. Naar verwachting zal één en ander in 2022 zijn beslag krijgen.

Continuïteit

Bij het opmaken van de jaarstukken 2020 van het CvV kwamen aanzienlijke verschillen tussen verwachting en realisatie boven tafel. Vastgesteld moest worden, dat zowel het CvV als de zendende denominaties al langere tijd onvoldoende zicht en grip hadden op de exploitatie. Daarin is snel verandering gebracht. Op verzoek van het CvV is de directeur van PC GVO een groot deel van het jaar ingezet als kwartiermaker. Aanvankelijk enkel met de taak de voorwaarden voor een nieuw governancemodel te realiseren, maar nadat het hiervoor genoemde vraagstuk op kwam, ook om samen met de directeurs van de andere denominaties zorg te dragen voor het treffen van de benodigde beheersmaatregelen en opstellen van beleidskaders.

Kerntaak

Ook in 2021 waren de omstandigheden waaronder het werk werd gedaan, anders dan jarenlang het geval was: de effecten van de coronapandemie raakten natuurlijk ook ons werk. Niettemin hebben de vakleerkrachten zich ingespannen voor de kerntaak van PC GVO: zoveel als mogelijk de leerlingen van onze scholen de kans bieden te profiteren van ons vormingsonderwijs. Ook alle andere medewerkers van de organisaties hebben zich sterk gemaakt voor de kerntaak van onze organisatie. Elk die daaraan heeft bijgedragen is het bestuur zeer erkentelijk.

Tenslotte

In dit jaarverslag vindt u een weergave van onze activiteiten van het afgelopen jaar. Reacties op het jaarverslag zijn meer dan welkom! U kunt deze richten aan onze officemanager, Annelies Overweel. Haar mailadres is a.overweel@pcgvo.nl.

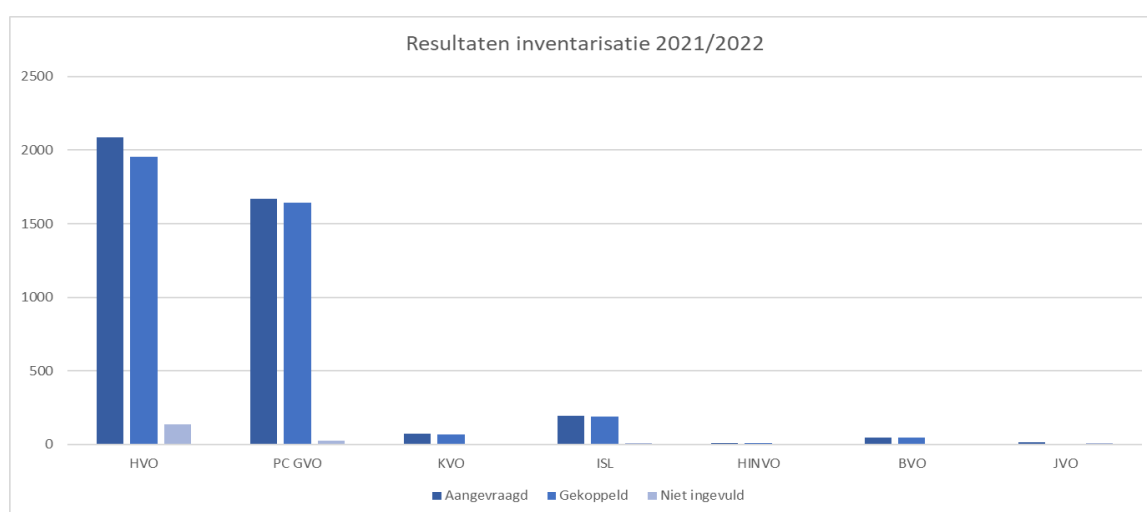
Namens het bestuur,
Henk Wilbers,
Voorzitter

1. Onze lespraktijk

Het werk in de klas vormt de basis en de kern van PC GVO. Een team van 171 vakleerkrachten geven protestants godsdienstig vormingsonderwijs op de openbare en samenwerkingscholen. Het afgelopen jaar heeft er, net als vorig jaar door corona, anders uitgezien dan we hadden verwacht. In dit hoofdstuk nemen we u mee naar de lespraktijk in het afgelopen jaar.

1.1. Aantal lessen PC GVO

Op 31 december 2021 waren er voor de hele sector 4.105 aanvragen voor lessen ingediend; hiervan zijn er 3.918 lessen toegekend en als volgt verdeeld:

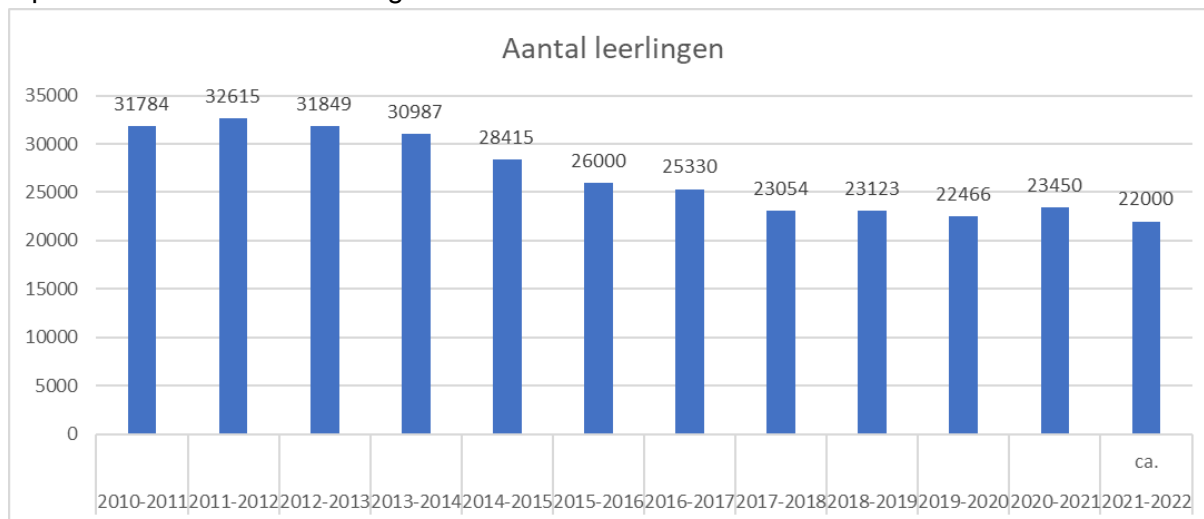
	HVO	PC GVO	KVO	ISL	HINVO	BVO	JVO
Aangevraagd	2088	1671	76	196	11	49	14
Gekoppeld	1953	1644	69	188	11	47	6
Niet ingevuld	135	27	7	8	0	2	8

De reden van niet ingevulde lessen zijn divers. Bij PC GVO zijn er aanvragen komen te vervallen omdat scholen meer groepen hadden aangevraagd dan zij daadwerkelijk ingevuld wilden zien. Ook zijn er groepen samengevoegd om tijd te sparen voor zaakvakken. Dat is een direct gevolg van de coronacrisis. Voor PC GVO zijn in 2021 bijna 100 lessen minder aangevraagd dan het jaar ervoor.

In het schooljaar 2020/2021 mochten er groepen met minimaal 3 leerlingen toegekend worden. De reden hiervoor was de coronacrisis. Dit is inmiddels weer aangescherpt naar de bestaande regelgeving van minimaal 7 leerlingen per les. Vanwege de opgelopen achterstanden in de lockdowns zijn scholen snel geneigd het vormingsonderwijs te schrappen. Dat is een reden tot zorg.

Aantal leerlingen

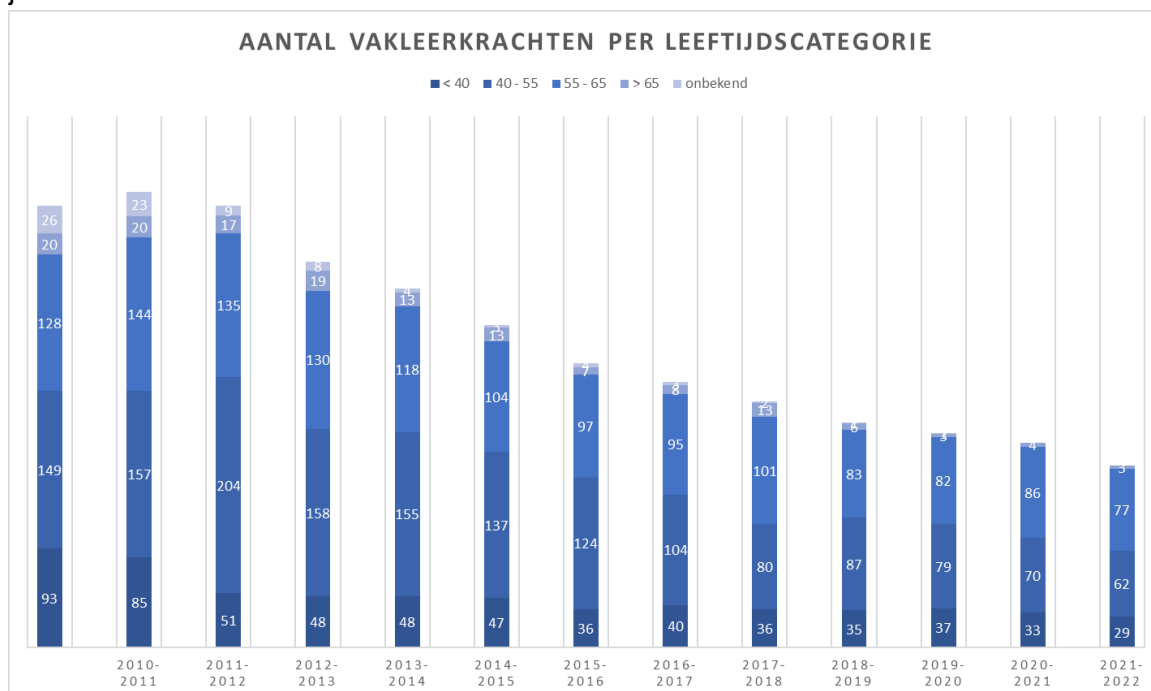
Op 31 december 2021 ontvingen 22.000 kinderen lessen PC GVO.

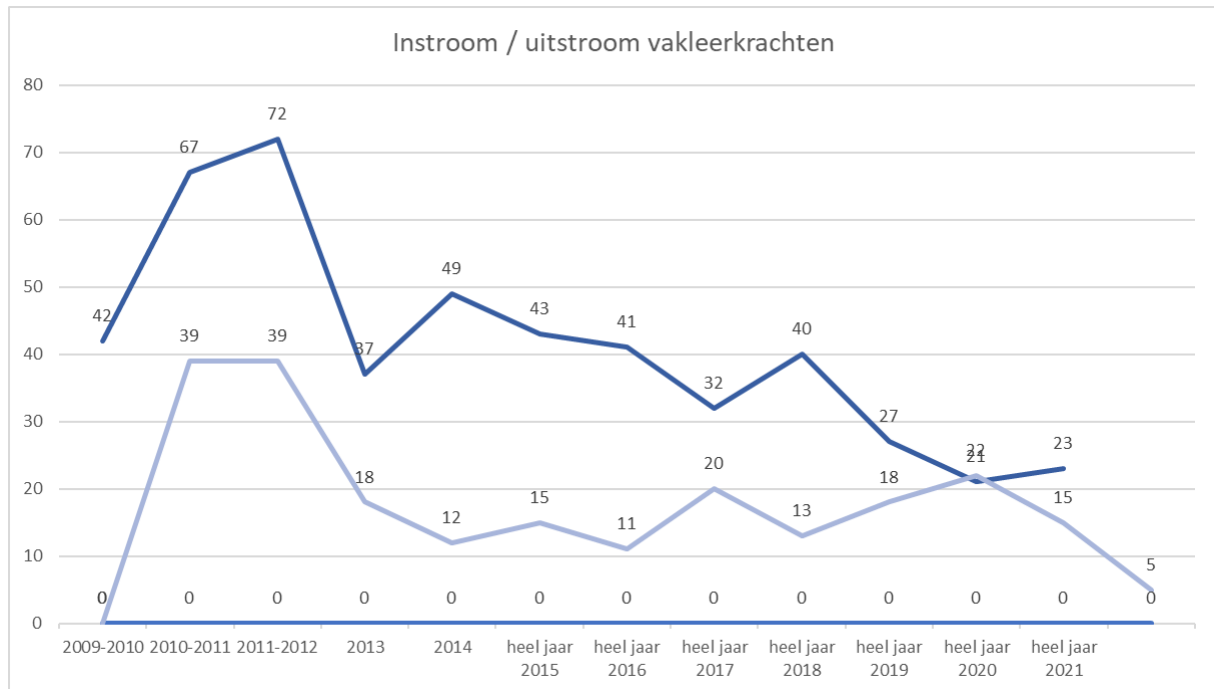
We zien hier een daling van het aantal leerlingen, ten opzichte van 2020, van rond de 1450 kinderen. Deze daling is een logisch gevolg van de minder aangevraagde lessen.

1.2. Vakleerkrachten PC GVO

Per 31 december 2021 zijn er 171 PC GVO vakleerkrachten in dienst. Dat zijn 22 vakleerkrachten minder dan in 2021. De meeste vakleerkrachten zijn tussen de 55 en 65 jaar.

Instroom/uitstroom

Door de hogere leeftijd van een behoorlijk aantal vakleerkrachten is de uitstroom al een aantal jaar relatief hoog. Tegenover de uitstroom staat een relatief lage instroom. Dat betekent dat de vacatures die er zijn voor een groot deel door 'zittend' personeel worden ingevuld. Hier komt het streven naar een grotere baanomvang tot uitdrukking. In 2019 was er een groei waarneembaar van 8,33 naar 8,6 lessen per vakleerkracht per week. Die groei zet zich door in 2020 naar gemiddeld 9,17 lessen per vakleerkracht per week en in 2021 naar gemiddeld 9,78 lessen per vakleerkracht per week.

1.3. Carrousel en samenwerkingsvormen

Het carrouselmodel is een van de meest voorkomende samenwerkingsvormen. Het is een vorm waarbij vakleerkrachten uit diverse levensbeschouwingen gezamenlijke lessenseries verzorgen. In 2021 is het uitgangspunt vastgesteld dat samenwerkingsvormen aan alle scholen wordt uitgelegd en aangeboden als een gelijkwaardige optie voor de hele klas. Dit gebeurt d.m.v. folders en brieven aan de scholen en medezeggenschapsraden. Effecten en ontwikkelingen van deze samenwerkingsvorm worden, ook in verband met de financiën, nauwkeurig in de gaten gehouden en geanalyseerd. Er blijkt een flinke diversiteit aan nieuwe samenwerkingsvormen te zijn ontstaan, daarom is er een werkgroep geformeerd die werkt aan uniform beleid. Daarnaast worden binnen een aantal denominaties, ook binnen PC GVO, bezinningsrondes gehouden m.b.t. beleid en uitvoering ten aanzien van carrousel en nieuwe samenwerkingsvormen. Het kwaliteitsonderzoek naar de effecten van vormingsonderwijs in o.a. carrousel loopt op dit moment nog en zal waarschijnlijk eind 2022 gereed zijn. Op dit moment wordt op ruim 10% van de deelnemende scholen een samenwerkingsvorm toegepast.

1.4. Onderzoekeffecten vormingsonderwijs

In 2020 is onderzoeker Marjan Glaudé gestart met een sectorbreed onderzoek naar de opbrengsten van godsdienstig en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs. Hoofdvraag van deze verkennende studie is: wat zijn de effecten van verschillende vormen vormingsonderwijs in termen van beoogde doelen? In 2020/2021 zijn daartoe tien cases geworven en er zijn verschillende gespreksronden gehouden met vakleerkrachten en regiobegeleiders.

Een eerste stap was zicht krijgen op wat men met dit onderwijs wil bereiken aan het einde van groep 8. De uitkomst daarvan is gerapporteerd in een deelpublicatie¹ en besproken in een sectorbrede regiobegeleidersbijeenkomst.

Voorts is een literatuurstudie² verricht naar de verschillende opvattingen over vormingsonderwijs die er zoal bestaan. Onderdeel daarvan is de vraag in hoeverre de wetgever een bepaalde opvatting voorschrijft, wat het doel van vormingsonderwijs moet zijn of hoe 'vorming' moet worden ingevuld.

De inzichten uit de literatuurstudie werden in diverse gremia besproken; eind 2021 was dat in een webinar³ georganiseerd door het lectoraat PCGVO.

¹ Glaudé, M. (2021). *Overzicht van variatie in doelen van godsdienstig en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs in het openbaar primair onderwijs*. Deelrapportage 1. Utrecht: Centrum voor Vormingsonderwijs.

² Glaudé, M. (2021). *Overzicht van verschillende opvattingen over godsdienstig en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs in het openbaar primair onderwijs*. Literatuurstudie. Utrecht: Centrum voor Vormingsonderwijs

³ [Webinars | GVO \(pcgvo.nl\)](https://www.pcgvo.nl/webinars)

1.5. Groeidoelstelling / groepen kleiner dan

In tegenstelling tot vorig jaar is er een daling te zien van het aantal aangevraagde lessen. Hiermee is de doelstelling om te groeien dit jaar niet gehaald. Hoewel dezelfde systematiek als vorig jaar werd gebruikt door de aanvragen van het voorgaande jaar te 'kopiëren' naar het nieuwe schooljaar, is het dit jaar niet gelukt te groeien of te stabiliseren. Corona heeft hier zeker in meegespeeld. Er waren minder contacten, gastlessen konden niet worden gegeven en ouderavonden konden niet worden gehouden. Ook zien we een ontwikkeling dat scholen door tijdgebrek of om andere redenen er voor kiezen te stoppen en zelf een vorm te kiezen voor levensbeschouwelijk onderwijs. Door actief te anticiperen op kleinere groepen hebben we lessen kunnen behouden. Het bestuur werkt voor 2022 aan beleid ten aanzien van kleine scholen en de daarmee vaak samenhangende kleine groepen. Voor 2022 gaan we actief aan de slag om weer in de plus te komen.

1.6. Corona beleid /onlinelessen

De gevolgen van het coronavirus in het onderwijs waren ook in 2021 goed merkbaar. Bezorgdheid over de eigen gezondheid en die van anderen was nadrukkelijk aanwezig bij veel medewerkers.

Ook de maatregelen vanuit de overheid hebben invloed gehad op het werk van de vakleerkrachten. Zo bracht het besluit om in aanloop naar de kerstvakantie de scholen te sluiten met zich mee dat voor het tweede jaar op rij de vaak feestelijke lessen rond kerst niet of nauwelijks gegeven konden worden. Tegelijkertijd was ook te merken dat we ervaring hadden opgedaan met het werken en lesgeven tijdens een pandemie. Onze interne communicatie was goed afgestemd op de berichtgeving vanuit de overheid en de interne afstemming met de ondernemingsraad hierover verliep uitstekend.

Ook zijn we gewend geraakt aan het werken vanuit huis en online overleg. Hoewel we het jaar 2021 afsluiten in een gedeeltelijke lockdown, bestaat de hoop dat het in het nieuwe jaar beter zal worden.

1.7. Regiobegeleidersvergaderingen

In Noord zijn 3 regiobegeleiders werkzaam, in Midden 2, plus een vacature en in West zijn 4 (na zomer 2021 nog 3) regiobegeleiders actief. De regiobegeleiders hebben dit jaar 12 keer vergaderd, voor het merendeel digitaal i.v.m. corona. Om effectiever te vergaderen is de opzet van de vergaderingen gewijzigd in een nieuwe vergaderstructuur. De vergaderingen worden voorbereid door een agendacommissie, en door de wijziging in de governance is ervoor gekozen om een voorzitter te kiezen uit de regiobegeleiders. De jaaragenda wordt actiever gebruikt voor de inhoudelijke jaarplanning van de vergaderingen. Er is o.a. veel gesproken over de effecten van corona op het lesgeven, het lectoraat, de werkgroepen, de kleine denominaties en de groepen met minder dan 7 leerlingen. Op het laatste onderwerp zijn ook de regioplannen geschreven m.b.v. de uitgebreide INK opzet. Dit is na evaluatie aangepast tot de meer eenvoudige INK opzet zoals die ook gebruikt wordt voor het PC GVO-jaarplan. Sectorbreed, maar ook in de regio is steeds meer sprake van samenwerking met regiobegeleiders van de andere denominaties.

1.8. Werkgroepen

Binnen PC GVO zijn werkgroepen actief die worden gevormd door een aantal regiobegeleiders en bureaumedewerkers. De werkgroepen hebben o.a. als doel: activiteiten organiseren, beleid/materialen ontwikkelen, en meedenken en organiseren als het gaat over scholing en opleiding. Het afgelopen jaar is het beleid rond de werkgroepen geëvalueerd. Het overzicht met werkgroepen is aangevuld en opgeschoond. Op dit overzicht is te zien welke werkgroepen er actief zijn en wie zitting hebben in de verschillende werkgroepen. Om meer structuur in het werkgroepenbeleid te krijgen is er, naast beleid, een format ontwikkeld wat iedere werkgroep gebruikt. Op 1 A4 is te lezen wat het doel e.d. van de werkgroep is. Het doel en de samenstelling van de werkgroep wordt vastgesteld door de regiobegeleiders in een vergadering.

Het onderwerp “werkgroepen” is een vast onderdeel van de vergaderagenda geworden. Structureel wordt op de laatste vergadering van het jaar gesproken over het wel of niet doorgaan van de werkgroepen. Op dit moment zijn er 8 werkgroepen actief.

2. Professionalisering vakleerkrachten

Kwaliteit van de lessen en kwaliteit van de vakleerkrachten staan bij PC GVO hoog in het vaandel. PC GVO heeft een inservice-opleiding, geeft nascholing en is een lectoraat gestart. Daarover leest u in de volgende paragrafen.

2.1. Inservice-opleiding

De tweede inservice-opleiding PC GVO is gestart in september 2021, nadat deze is geëvalueerd. In de evaluatie hebben de studenten aangegeven dat de scholing met name groei heeft bewerkstelligd ten aanzien van de verhouding tussen hun persoonlijke en hun professionele identiteit en hun hermeneutische competentie. In de periode van Corona heeft een deel van de modules online plaatsgevonden. Deze wisselende vorm tussen fysiek en digitaal onderwijs houden we vast. De duur van de inservice-opleiding is verlengd (van september 2021 - december 2022), de zwaarte niet. Door verlenging spreiden we de studiebelasting voor de studenten.

2.2. Nascholing

De nascholing en intervisies vonden in 2021 deels digitaal plaats. Deze wisselende vorm van fysieke en digitale nascholing is bewust ingezet. De overwegingen hiertoe zijn divers.

1. Vakleerkrachten waarderen gedeeltelijke digitale nascholing. Er is geen reistijd, regionaal ingeplande scholing wordt opeens toegankelijk voor het hele land.
2. Nascholing is minder kwetsbaar voor corona gerelateerde maatregelen.
3. Kostenbesparing omdat er geen ruimte of reiskosten hoeven worden betaald.

De uitvoering van de digitalisering is belegd bij Vonkt, binnen met het bureau afgestemde kaders. In 2021 was er niet voorzien in de vacature van scholingsmedewerker. Binnen het team van regiobegeleiders is voorzien in de leemte in samenspraak met de directeur. Het nascholingsbudget voor het jaar 2021 was gelijk aan de voorgaande jaren. PC GVO heeft het signaal afgegeven aan Vonkt dat het budget voor schooljaar 2022/2023 naar verwachting een stuk lager zal liggen. In onderling overleg wordt hier in 2022 naar gekeken.

2.3. Studiedag en installatie lector (of lectorale rede)

De studiedag PC GVO 2021, aan de Driestar Educatief, stond in het teken van de installatie van de associate lector Jan van Doleweerd en zijn lectorale rede. Deze kreeg als titel mee "als desem in het deeg". De ochtend werd feestelijk geopend met een viering. Daarna waren er diverse workshops, waarvan een aantal digitaal te volgen waren. Deze workshops waren toegesneden op de onderzoeksgebieden van het lectoraat. De rede en het verhaal van gastspreker professor Martien Brinkman waren tevens digitaal te volgen. In de rede bracht Jan van Doleweerd de trits 'articulatie, ervaring en authenticiteit' onder de aandacht. Deze drie spelen een belangrijke rol in de vorming van de identiteit. PC GVO wil een plaats zijn waar deze identiteit gevormd wordt in de ontmoeting tussen de levensverhalen van leerlingen, de bijbelverhalen en de verhalen uit de christelijke traditie.

Vakleerkrachten hebben voor deze dag verhalen geschreven waarin zij hun parels uit dit onderwijs beschrijven. Deze parels zijn een aanknopingspunt voor een verder gesprek over de betekenis van het vormingsonderwijs voor kinderen.

We kijken terug op een mooie en bijzondere dag.

2.4. Lectoraat

2.4.1 Thema

Sinds 1 augustus 2020 is Jan van Doleweerd binnen het onderzoekscentrum werkzaam als associate lector godsdienstig vormingsonderwijs. Het lectoraat is gericht op verdere professionalisering van het vak en de vakleerkrachten die godsdienstig vormingsonderwijs geven in het openbaar onderwijs. Het gaat om de doorontwikkeling van hun competenties.

De Nederlandse samenleving wordt gekenmerkt door een grote pluriformiteit van godsdiensten en levensbeschouwingen. Godsdienstige en levensbeschouwelijk opvattingen liggen ten grondslag aan allerlei discussies in de samenleving. In deze context is het van belang dat kinderen ontdekken wie wat gelooft en waarom en zij daaruit leren wie zij zijn, en leren omgaan met mensen die anders zijn dan zij. Godsdiensten en levensbeschouwingen spelen hierbij een belangrijk rol.

2.4.2 Kenniskring

Het team dat zich heeft beziggehouden met godsdienstig vormingsonderwijs (PC GVO) bestaat uit de volgende personen:

- Jan van Doleweerd, associate lector godsdienstig vormingsonderwijs en docent godsdienst
- Marjan Glaudé, onderzoeker bij Centrum voor Vormingsonderwijs
- Hanna de Jong-Markus, promovendus, onderzoeker en course coördinator MLI CE
- Lara Schout, kindercoach en regiobegeleider PC GVO
- Irma Visser, godsdienst-pedagoog en regiobegeleider PC GVO

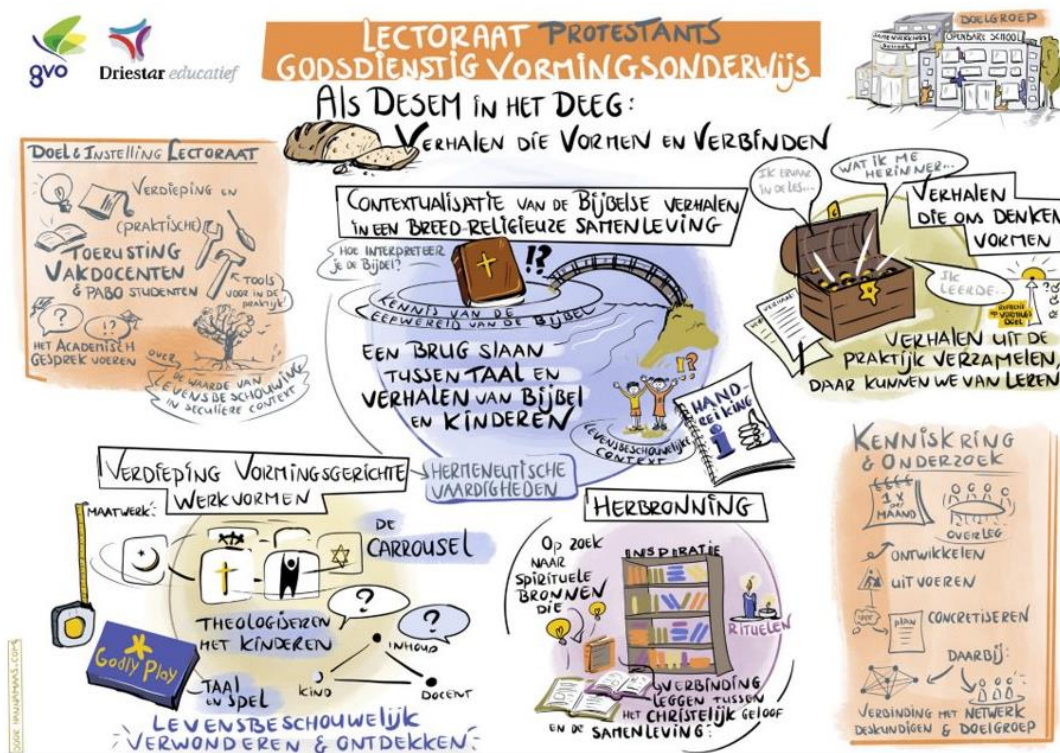
2.4.3 Projecten

In het verslagjaar is na de vaststelling van het lectoraatsplan en lectoraatskaart (zie hieronder) toegewerkt naar de lectoraatsdag.

Om draagvlak te verkrijgen is veelvuldig gecommuniceerd via team ontmoetingen, life ontmoetingen, nieuwsbrieven, sociale media en websites over de inrichting en inhoud van het lectoraat. Ook is gestart met de inrichting van een lectoraatspagina op de website van PC GVO.

Het jaar 2021 is tevens gebruikt om een start te maken met diverse projecten. Ten aanzien van het onderzoeksthema 'contextualisatie van Bijbelse verhalen' zijn er verkenningen gedaan o.a. door de opzet van een nascholingsmodule over de psalmen in de klas: liederen van licht en donker. In de loop van 2022 worden de resultaten hiervan gepresenteerd in een Webinar. Ook is een verkenning gedaan ten aanzien van de toepassen van de lectio divina in de klas middels een workshop voor vakleerkrachten. Voor het thema 'verhalen die ons denken vormen' is een project geformuleerd voor een onderzoek onder vakleerkracht naar de invloed van modaliteit op de visie op vormingsonderwijs en de prioritering van lectoraatsthema's bij vakleerkrachten. Dit project zal in 2022 tot een afronding komen. Ook is

een opzet gemaakt voor een onderzoeksproject het ophalen van vormingsverhalen onder diverse doelgroepen. In de opleiding van PC GVO vakdocenten zijn twee modules verzorgd: visie op godsdienst vormingsonderwijs en Bijbelwetenschappen.

2.4.4 Inzichten en opbrengsten

In het afgelopen jaar is het godsdienst-pedagogisch kader verhelderd waarbinnen we de inzichten over het godsdienstig vormingsonderwijs verder willen verdiepen. In de pedagogische context van 'hermeneutische ruimte' waarin vakleerkracht en leerlingen elkaar ontmoeten spelen én de Bijbelse verhalen én de leefwereld van de leerlingen een rol van betekenis. Visie en ideaal, praktijk en context, en aanpak en werkwijze zijn hier op een onlosmakelijke wijze aan elkaar verbonden.

Uit ons onderzoek is gebleken dat het godsdienstig en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs ontwikkelt van overdracht van inhoud en boodschap met vaststaande betekenis naar het creëren van een ruimte waarin de leerling zelf betekenis, zin en antwoorden vindt op de vragen van het leven.

2.4.5 Ambities

Met de ervaringen uit de hierboven omschreven projecten zullen komend jaar twee grotere projecten van start gaan. Een onderzoeksproject gaat over het thema van de contextualisatie van de Bijbel: het slaan van een brug tussen Taal en verhalen en kinderen. Het andere project is gericht op verhalen en visie op vorming. De onderzoeken zullen het karakter

hebben van handelingsgericht onderzoek waarbij innovatieteams met vakleerkrachten een sleutelrol vervullen. Tevens zal het lectoraat zich bezighouden met complexe vormen van vormingsonderwijs, onder andere met samenwerkingsvormen waarbij ook andere levensbeschouwingen betrokken zijn.

In het aankomende jaar zal initiatief genomen worden om vanuit de opbrengsten uit het lectoraat en aangrenzende onderzoeksprojecten in het onderzoekscentrum (burgerschapsvorming) te komen tot het ontwerp van een keuzevak/minor op de Driestar Hogeschool over christelijk onderwijs in een pluriforme context.

3. Beleidsondersteuning

PC GVO wordt door bureau en regiobegeleiders ondersteund op beleidsniveau. Hieronder lichten we de belangrijkste ontwikkelingen toe.

3.1. Jaarplan INK

In 2021 is opnieuw het jaarplan opgesteld aan de hand van het INK-model. PC GVO heeft het model op bestuursniveau doorgezet. Dit model bevat goed. Ondanks de corona crisis zijn diverse acties uitgevoerd. Het jaarplan 2022 is volgens hetzelfde model opgezet.

Op regionaal niveau werd een ander, uitvoeriger INK model gebruikt door de regiobegeleiders voor de regioplannen. Er is in het voorjaar een vervolg training geweest.

In het najaar is dit model wederom geëvalueerd. Voor de regioplannen van de regiobegeleiders werd dit uitgebreide model als zeer tijdrovend, en niet praktisch ervaren. Daarom is gekozen om verder te gaan met het model dat ook op bestuursniveau gebruikt wordt. Hierdoor is ook uniformiteit ontstaan.

3.2. Governance

Het bestuursmodel 'directeur met mandaat en een toezichhoudend bestuur' is inmiddels een feit en de rollen en verantwoordelijkheden zijn opgepakt. Het governancetraject heeft in 2021 zijn vervolg gekregen.

Over fase 3 van het governancetraject moesten nog afspraken worden gemaakt. Bij fase 3 worden de wijzigingen in de governance in de praktijk gebracht. Wat zijn de gevolgen van de invoering van het nieuwe model en hoe ziet de rolname en rolvastheid eruit? Onder begeleiding van Verus zijn met de regiobegeleiders een aantal bijeenkomsten geweest waarbij gesproken is over fase 3. Hier zijn een aantal afspraken gemaakt over het functioneren van, en de rol van de regiobegeleiders en directeur en het regiobegeleiders overleg. Dit overleg zal als een Management Team gaan opereren, wat wil zeggen dat het MT verantwoordelijk is voor de beleidsontwikkeling binnen PC GVO. Ook is afgesproken dat een regiobegeleider deze vergaderingen gaat voorzitten. Kaders en afspraken moet in 2022 nog worden gemaakt, net zoals een aanpassing in het directiestatuut.

3.3. Vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersonen hebben in 2021 geen meldingen gehad over agressie, intimidatie, seksuele intimidatie, pesten of discriminatie. Ook zijn er geen klachten ingediend waar de vertrouwenspersonen bij betrokken waren en er is geen gebruik gemaakt van de klokkenluidersregeling. De beschikbaarheid en toegankelijkheid van de vertrouwenspersonen is in 2021 onder de aandacht gebracht.

3.4. Communicatie

Via onze interne nieuwsbrief informeerden we onze vakleerkrachten over de coronamaatregelen en belangrijke ontwikkelingen.

In de zomer hebben we afscheid genomen van onze communicatiemedewerker Elsbeth Voets. Zij ging aan de slag als bestuurssecretaris bij het Centrum voor Vormingsonderwijs. Een mooie volgende stap voor haar en we zijn blij met haar funderend werk voor PC GVO. Zo hebben we aan haar onze website en nieuwe huisstijl te danken. Ook verzorgde zij de nieuwsbrief.

Er is besloten om eerst de begroting 2022 af te wachten voordat er gezocht gaat worden naar een opvolger. In de resterende maanden van het jaar worden de nieuwsbrieven door het bureau opgesteld.

Ook in 2021 is het congres van de Algemene Vereniging van Schoolleiders niet fysiek doorgegaan. Het plan om samen met de andere denominaties ons daar te presenteren kon niet doorgaan. Met de sector hopen we blijvend samen op te trekken en nieuwe kansen te ontdekken om ons te positioneren in het onderwijsveld.

4. Ons netwerk

PC GVO is gezegend met een groot aantal betrokkenen bij het werk waar wij voor staan. Velen dragen ons werk een warm hart toe en dragen hieraan hun eigen steentje bij. Daar zijn wij dankbaar voor.

4.1. Plaatselijke werkgroepen

De plaatselijke werkgroepen zijn via onze nieuwsbrief op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom ons onderwijs. Het niveau van betrokkenheid en samenwerking verschilt per werkgroep. Het aantal plaatselijke werkgroepen neemt langzaam af.

4.2. CIO-O

De commissie Onderwijs van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken treedt op als zendende instantie voor de protestantse kerken / geloofsgemeenschappen. Het CIO-O is samengesteld uit leden vanuit de breedte van het protestantse veld. Ook de Rooms Katholieke en Oudkatholieke kerk zijn vertegenwoordigd in het CIO-O. Het CIO-O is nauw betrokken bij het werk van PC GVO. Eén van de gespreksonderwerpen in 2021 was de governancewijziging van het CvV.

4.3. Partners IKOS, JOP en HGJB

Met onze partner IKOS vindt er twee keer per jaar constructief overleg plaats. Dit jaar kwam o.a. de strategie van IKOS ter sprake om duurzaam en bestendig te kunnen blijven opereren. De naamswijziging van IKOS onderwijs in 'Op weg met verhalen' is een mooie mijlpaal. Verder heeft het IKOS bestuur een belangrijke rol gespeeld in het vinden van een nieuw bestuurslid PC GVO, Simon Bijl. Er is dit jaar geen contact geweest met JOP en HGJB.

4.4. VOS/ABB, VOO en Verus

Met VOS/ABB en VOO heeft het Centrum voor Vormingsonderwijs een samenwerkingsconvenant gesloten. Beide organisaties hebben de lobby-werkzaamheden voor structurele bekostiging gesteund. Dat geldt ook voor Verus, waarvan PC GVO sinds 2018 lid is. De bestuurlijke ontmoetingen met VOS-ABB en het VOO hebben dit jaar niet plaatsgevonden. In 2022 wordt een nieuwe ontmoeting gepland.

4.5. Vonkt

De samenwerking met Vonkt verloopt naar tevredenheid en de organisatie van de inservice-opleiding, nascholing en intervisie verloopt naar verwachting en volgens afspraak.

4.6. Centrum voor Vormingsonderwijs

Voor het Centrum voor Vormingsonderwijs is het afgelopen jaar een turbulent jaar geweest. Veel ontwikkelingen die tegelijkertijd speelden en om aandacht of bijsturing vroegen.

4.6.1. Financiën

In mei 2021 werd duidelijk dat de financiële situatie van het CvV en daarmee die van de gehele sector zeer zorgelijk was. Er moest bijgestuurd worden om te voorkomen dat er liquiditeitsproblemen zouden ontstaan. In juni werd de directeur PC GVO als interne kwartiermaker aangesteld die in een kort tijdsbestek een aantal acties separaat heeft uitgezet.

Onafhankelijk onderzoek

Er heeft in de zomer een onafhankelijk onderzoek plaatsgevonden naar de oorzaken van de financiële situatie, waarin zagezegd de onderste steen boven moest komen.

Uit dit onderzoek kwamen een aantal oorzaken naar voren die te maken hebben met een niet goed ingerichte en niet goed functionerende planning- en control cyclus.

Ombuigen van het kostenniveau op korte en middellange termijn.

Vóór de zomer hebben de 7 directeuren van de denominaties een set aan ombuigingen afgesproken waarmee de kosten werden teruggedrongen. Zo werd bijvoorbeeld tot het einde van het jaar geen vervanging gezocht als een les vanwege ziekte niet door kon gaan.

Financiële kaders helder voor verdeelbegroting 2022

Na de zomer hebben de 7 directeuren een financiële kaderbrief opgesteld waarin afspraken staan hoe het geld verdeeld wordt over de denominaties. In deze kaderbrief is kritisch gekeken naar de verschillende kostenposten. O.b.v. deze kaderbrief is de verdeelbegroting 2022 gemaakt.

Inkomsten vergroten via inkomstenbegroting 2022

Ieder jaar moet voor 1 oktober de inkomstenbegroting zijn ingediend bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De inzet was om een ruimere bekostiging te krijgen voor het jaar 2022.

De resultaten van de uitgezette acties zijn:

1. Het boekjaar 2021 is dusdanig goed afgesloten dat er in december is besloten om de salarissen van de medewerkers met terugwerkende kracht gelijk te trekken conform het primair onderwijs.
2. Een financiële kaderbrief unaniem door het directiebestuur, ter besluitvorming werd voorgelegd aan het bestuur. In november de verdeelbegroting 2022 werd vastgesteld.
3. De verdeelbegroting 2022 is ingevoerd in de systemen van Onderwijsbureau Meppel, waarmee kwartaalrapportages en goede sturingsinformatie voor handen is.
4. De maatregelen om het kostenniveau op korte termijn terug te dringen in 2022 niet meer nodig zijn.

4.6.2. Implementatie Onderwijs Bureau Meppel

Het wisselen van salariskantoor vergt vaak veel aandacht en tijd. De overstap naar Onderwijsbureau Meppel vormt hierop geen uitzondering.

Er is een inventarisatie gemaakt van de onderwerpen waar medewerkers tegenaan lopen en deze worden begin 2022 besproken met OBM. De ondersteuning die zij verleenden ten tijde van de zorgelijke financiële situatie was goed en snel. Dit was prettig en nodig, gelet op de ernst van de situatie.

4.6.3. Governance

In juni is er nagenoeg een nieuwe bestuursploeg gestart, onder leiding van de nieuwe voorzitter Willem Baumfalk. Een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur, de voorzitter en kwartiermaker is governance.

Het huidige bestuur fungeert als een instruerend bestuur en de opdracht is om hen te helpen naar een kanteling van het bestuursmodel. Het doel was om eind 2021 een voorgenomen besluit te kunnen nemen.

Eind 2021 had het model van een Raad van Toezicht met een directeur-bestuurder de beste papieren, maar het is nog niet tot een voorgenomen besluit gekomen.

Het bestuur verwacht in het 1^e kwartaal 2022 een besluit te kunnen nemen.

5. Personalia

Bestuur Protestants Centrum GVO

drs. H. Pol – voorzitter a.i., op voordracht van de stichting Interkerkelijk Overleg Schoolzaken (gestopt per 25 november), opgevolgd door ds. S. W. Bijl (gestart per 25 november)
dhr. W. Büdgen – secretaris, op voordracht van de orthodoxe kerken
mevr. E. Vink – penningmeester, op voordracht van de vrijzinnige kerken
drs. E. van de Werfhorst, op voordracht van de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond (gestopt per 21 oktober), opgevolgd door dhr. J. Noteboom (gestart per 1 juli)
dhr. H. Wilbers (gestart per 21 januari), op voordracht van de Kleine Synode van de Protestante Kerk

Bureau

mevr. G. Bel-de Boer, personeels- en salarisadministratie
mevr. S. Jansen-Héman, administratieve ondersteuning (gestopt per 1 december)
dhr. W.C. Knoester, directeur
mevr. F.E. Overweel-Dekker, officemanager
mevr. M. Gondelach (gestart per 1 december), personeels- en salarisadministratie
mevr. A.J.E. Voets-van den Hazel, beleidsmedewerker communicatie (gestopt per 1 augustus, nu werkzaam bij CvV)

Vertrouwenspersonen

dhr. P. Clark
mevr. L. de Ruijter de Wildt

Regiobegeleiders

Regio noord: dhr. U. Pranger
mevr. J. Horst
mevr. L. Schout-Douwes

Regio midden: mevr. M. Jongsma-Alberts
mevr. I.J.M. Visser
vacature

Regio west: mevr. J. Beenhakker
dhr. H.M. van Wijk
dhr. R. Keijts (gestopt per 1 september)
mevr. E. van der Vlies-Ebbers

Ondernemingsraad 9 leden

dhr. P. Buijserd (voorzitter)
dhr. J.G. Oosterink (secretaris)
mevr. A. Oorebeek (vicevoorzitter)
mevr. M. Jongsma-Alberts
mevr. A.M. de Man (gestopt per 31 juli)
dhr. B.C.Y. Zagema (gestopt per 31 juli)
dhr. G.K. Scholten (gestopt per 31 juli)
mevr. T.F. Kok-Zondervan
dhr. H.M. van Wijk
mevr. J. Wolters (nieuw per 1 augustus)
mevr. J. van Zuijlekom (nieuw per 1 augustus)
Op 31 december 2021 is er 1 vacature.

CIO-O

In deze commissie zijn de volgende kerken/geloofsgemeenschappen vertegenwoordigd:

Gereformeerde Kerken in Ned. (vrijgemaakt) – mevr. drs. A.E.H. van der Kolk, voorzitter
Gereformeerde Gemeenten – dhr. G. van Veldhuizen
Oud-Katholieke Kerk van Nederland – drs. ing. V.P. Scheyde
Remonstrantse Broederschap & Vrijzinnigen Nederland – mevr. M.E. Rosen Jacobson
Christelijke Gereformeerde Kerken – dhr. K. van Walsem, secretaris
Unie van Baptistengemeenten & ABC Gemeenten – dhr. A.P. Driesprong
Protestantse Kerk in Nederland – ds. O.O. Grevink
RK Bisschoppenconferentie – drs. L.F.M. van Oers
Gereformeerde Gemeenten In Nederland – dhr. G.R. van Leeuwen
Kerk van de Nazarener – dhr. P. Boekhoud

Bestuur Centrum voor Vormingsonderwijs

Op 1 juni 2022 wordt het bestuur van het Centrum voor Vormingsonderwijs gevormd door:

dhr. W. Baumfalk – onafhankelijk voorzitter;
mevr. T. van Wijnen - secretaris, op voordracht van de zendende instantie van humanistisch vormingsonderwijs;
dhr. R. Bal - penningmeester, op voordracht van de zendende instantie van islamitisch vormingsonderwijs;
Vacature, op voordracht van de zendende instantie van boeddhistisch vormingsonderwijs;
mevr. R. Datadin, op voordracht van de zendende instantie van hindoeïstisch vormingsonderwijs;
mevr. L. Stalmeier, op voordracht van de zendende instantie van katholiek vormingsonderwijs;
dhr. H. Wilbers, op voordracht van de zendende instantie van protestants vormingsonderwijs;
dhr. R. Vis, op voordracht van de zendende instantie van joods vormingsonderwijs.

6. Lijst van afkortingen

BIO (Wet BIO)	Wet op Beroepen In het Onderwijs
BVO	Boeddhistisch Vormingsonderwijs
CBOO	Contactorgaan Bevordering Openbaar Onderwijs
CIO-O	Contact in Overheidszaken, afdeling Onderwijs (gezamenlijke kerken)
CvV	Centrum voor Vormingsonderwijs
GVO	Godsdienstig Vormingsonderwijs
HGJB	Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond
HVO Primair	Humanistisch Vormingsonderwijs
HINVO	Hindoeïstisch Vormingsonderwijs
HR/HRM	Human Resource (Management)
IKOS	stichting Interkerkelijk Overleg in Schoolzaken
ISL	Islamitisch Godsdienstig Vormingsonderwijs
JOP	Jeugd Organisatie Protestantse Kerk
JVO	Joods Vormingsonderwijs
KVO	Katholiek Godsdienstig Vormingsonderwijs
Ministerie OCW	Ministerie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
NPB	Nederlandse Protestanten Bond
PABO/GL	Pedagogische Academie voor het Basisonderwijs / Godsdienst Leraar
PC GVO	Protestants Centrum voor Godsdienstig Vormingsonderwijs
PKN	Protestantse Kerk in Nederland
OBS	Openbare Basisschool
OR	Ondernemingsraad
SPIOR	Stichting Platform Islamitische Organisaties Rotterdam (Islamitisch GVO)
VOO	Vereniging voor Openbaar Onderwijs (ouderorganisatie)
VOS/ABB	Vereniging van Openbare Scholen/Algemene Besturenbond (schoolbesturen)

Betrokken

Betrouwbaar

Betekenisvol

